

Cases

- Sarah, 30, has a sore muscle, which she treats with a hot water bottle. May Sarah heat up water on the stove, with a burner which was left on before Yom Tov? Would we distinguish between the first and second days?
- Jeff, 23, develops a low fever; preliminary examination of symptoms indicates a non-dangerous virus. May Jeff take Tylenol pills on the first or second day of Yom Tov?

Case 1: Biblical melachah on Yom Tov

1. Talmud, Shabbat 137b

אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש

The only difference between Yom Tov and Shabbat is food. R' Yehudah permits even preparatory steps for food.

2. Talmud, Beitzah 12a-b

תני תנא קמיה דרבי יוחנן המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו לוקה חמש לוקה משום מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בשר בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום הבערה אמר ליה פוק תני לברא הבערה ובשול אינה משנה ואם תמצא לומר משנה בית שמאי היא דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי לא אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך...

It was taught before R' Yochanan, "One who cooks *gid hanasheh* in milk on Yom Tov, and eats it, is liable for five sets of lashes: 1) Cooking *gid*, 2) Eating *gid*, 3) Cooking meat and milk, 4) Eating meat and milk, 5) Lighting a fire."

R' Yochanan said: Teach that outside! Lighting a fire and cooking are not in the text – and if they are, that's the view of Beit Shammai. They don't say, "Since transport is permitted for a [food] need, it is permitted without the need. ['mitoch']" Here, too, since lighting a fire is permitted for a [food] need, it is permitted without the need.

3. Midrash Cheifetz, cited by R' Menachem Kasher, Torah Sh'leimah 10-11 pg. 266

"יאכל" – ולא לרפואה

'[Only] whatever shall be eaten [shall be done for you]' – Not for medicine.

4. Talmud Yerushalmi, Beitzah 5:2

שוחקין עצי בשמי' למילה ביו' טוב אבל לא בשבת

One may grind spice wood for circumcision on Yom Tov, but not Shabbat.

5. Talmud Yerushalmi Shabbat 17:2

רבי בא בעא קמי רבי מנא מהו מיגבלתה [קרבת העדה – הכנת הקילורית לרפואת העין] ביום טוב אמר ליה אינו אוכל נפש

R' Abba asked R' Mana: May one knead [to prepare an eye ointment] on Yom Tov? He replied: This isn't food.

6. Tosafot Shabbat 39b ובית הלל

תימה דמ"ש הבערה דרחיצה מהבערה דזיעה דשרי מדאורי' כדמוכח התם! ואומר ר"י בשם ריב"א דרחיצה אינה אלא לתענוג ואסורה... משום דאין שוה לכל נפש וכן משמע בירושל' דהיינו טעמא דרחיצה אבל זיעה שוה היא לכל נפש דאינה תענוג אלא לבריאות

I am surprised; why is lighting a fire for bathing different from lighting a fire for sweating, which is biblically permitted? Ri cited Riva to say that bathing is only for enjoyment, and so it is prohibited... because it is not universal. So it seems in the Yerushalmi, too, that this is so for bathing, but sweating is universal – it is for health, not enjoyment.

7. Ramban, Torat ha'Adam, Shaar haMeichush

מיכחל עינא משום מכשירין התירוהו, וכו' יהודה, לפי שהוא דבר השוה לכל נפש שאף הבריין כוחליו.. אבל צרכי חולה שאינו שוה בכל נפש והוא אסור מן הדין דומיא דמוגמר אין עושין אלא ע"י גוי.

Treating the eye... is still acceptable, like the view of R' Yehudah, because it is universal; even the healthy are like those who are ill... However, the non-universal needs of a patient, like *mugmar*, which are prohibited by law, may only be done by a non-Jew.

8. R' Shlomo Zalman Auerbach, Shulchan Shlomo, Hilchot Yom Tov I 511:4:5

לחמם מים בשביל חולה ודאי שרי משום דחולה הרי כל רצונו הוא שיהיה לו חם כמו לכל אדם אלא דכיון שהוא חולה הריהו צונן יותר מאחרים וצריכים לחמם עבורו. ובאמת מטעם זה צ"ע דכל רפואה היה לנו לחושבה כהנאה השווה לכל נפש, שהרי סו"ס תכליתה הוא שיהיה בריא ככל אדם. אך אפשר דכיון דבריא הנוטל סם זה אינו נהנה כלום לכן חשיבא פעולה זו כאינה שווה לכל נפש, משא"כ בנד"ד הרי חימום הבית הוי שפיר גם להנאת בריאים

Heating water for a patient [to heat the home] is certainly permitted, because all he wants is to be warm, like everyone; the only twist is that he is ill and therefore he is colder than others, and he needs heat.

In truth, this requires examination: Why not consider all medication a universal benefit, since the goal is to make him healthy, like all people? Perhaps it is because a healthy person would not benefit at all from this medicine, and so the activity is not considered universal – as opposed to heating a house, which benefits all.

9. Shulchan Aruch Orach Chaim 496:2

אין חילוק בין ראשון לשני אלא לענין מת, וכן לכחול את העין; הגה: או שאר חולי שאין בו סכנה (ר"ן פרק אין צדיו) ואף על פי שאסור בראשון אלא על ידי א"י אם אין בו סכנה, בשני מותר אפילו ע"י ישראל, חוץ מיו"ט שני של ראש השנה ושני ימים קדושה אחת אריכתא הן. הגה: ודוקא שבות דרבנן דומיא דמכחל עינא, אבל אב מלאכה אסור לישראל לעשותו אפילו ביו"ט שני.

Mechaber: The only difference between the first and second day is in handling a corpse and treating an eye.

Rama: Or any other non-dangerous illness.

Mechaber: One may do this on the first day only via a non-Jew, barring danger, but on the second day – other than the second day of Rosh haShanah – even a Jew may do it ...

Rama: A Jew may only perform a rabbinically prohibited act, as in treating an eye, but not a biblical melachah...

Case 2: The Rabbinic decree of "lest one grind ingredients"

10. Rambam, Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 21:20

הצריך לדוק פלפלים וכיוצא בהן ליתן לתוך המאכל בשבת הרי זה כותש ביד הסכין ובקערה אבל במכתשת חייב מפני שהוא טוחן, לפיכך אסור לבריא להתרפאות בשבת גזרה שמא ישחוק סממניו.

One who must crush peppers and similar things for food on Shabbat may crush them with a knife handle and plate; using a mortar would be prohibited under 'grinding'. Therefore, a healthy person may not be treated medically on Shabbat, lest he grind ingredients.

11. Rambam, Mishneh Torah, Hilchot Yom Tov 3:12

דכין את התבלין כדרך שאם ידוך אותן מבערב יפוג טעמן

One may crush spices normally, for they would lose their taste if he would crush them before Yom Tov.

12. Talmud, Beitzah 22a-b

אמימר שרא למכחל עינא ביום טוב שני של ראש השנה אמר ליה רב אשי לאמימר והאמר רבא מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממין ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל ואפילו בשני ימים טובים של ראש השנה, משא"כ בביצה [דרך הקילו במת]!...

Ameimar permitted treating an eye on the second day of Rosh haShanah. Rav Ashi asked, "Didn't Rava say that... Jews may [handle a corpse] on the second day, even on Rosh haShanah – but not an egg [from the second day]?"

13. Ritva to Beitzah 22a

ולא חיישינן לשחיקת סמנין כיון דביום טוב מותר לשחוק פלפלין ותבלין לצורך יום טוב, ולא אסרו אלא בשבת ששחיקתן אסורה דבר תורה ולית בהו מתוך, ואילו ביום טוב ראשון אסרו כיון שאין בדבר שום סכנה ואינו יודע בבירור אם תהא ההנאה מגעת ביום טוב.

We are not concerned about grinding ingredients, since on Yom Tov one may grind peppers and spices for Yom Tov. They prohibited it only on Shabbat, when grinding is biblically prohibited and *mitoch* does not apply. On the first day of Yom Tov they prohibit because there is no danger in the illness and we do not know whether he will benefit today.

14. Maharam Hurvitz to Shabbat 134

וביו"ט ליכא גזירת איסור רפואה כלל... דלא גזרו על שבות במקום צער ביו"ט

On Yom Tov there is no decree against healing... they did not decree in a case of pain on Yom Tov.

15. Tosefta Moed Katan 2:10

שותין מי זבלין ומי דקלין וכוס עיקרין במועד

One may drink *mei zevalin*, *mei dekalin* and *kos ikarin* on chol hamoed.

16. Talmud, Beitzah 22a

מהו לכבות את הדלקה ביום טוב היכא דאיכא סכנת נפשות לא קא מבעיא לי דאפילו בשבת שרי כי קמבעיא לי משום אבוד ממון מאי
May one extinguish a fire on Yom Tov? I don't ask where there is danger; that would be permitted even on Shabbat.
My question is only in a case of loss of property.

17. R' Betzalel Ashkenazi, Shitah Mekubetzet Beitzah 22a

כגון שיש בו כלים של צורך י"ט וקא מספקא ליה אי שרינן ב'מתוך' כיון שיש בהן צורך מכשירי אוכל נפש וצורך י"ט... דאלו משום
הפסד ממון בעלמא פשיטא דלא שרינן

The house contains utensils needed for Yom Tov. He is uncertain whether we can permit this via *mitoch* because it includes preparatory steps for food and Yom Tov needs... if it were about money, we would not permit it, obviously.

18. R' Vidal of Toulouse, Maggid Mishneh, Hilchot Yom Tov 1:5

ו"ל שהקילו במכשירין לפי שאינן נאכלין בעצמן ואין המכוון בהם אלא לתקן דברים אחרים
Some say we are lenient with [grinding] preparatory items [on Yom Tov] because they are not consumed, themselves, and the intent is only to use them to make other items usable.

19. R' Yehudah Aryeh Leib Alter (Sfat Emet), cited in Avnei Nezer 2:395

אפשר שהי' דברים אלו צריכין שימור באכילה ושתי' ושינה כעין מי קארלסבאד והי' מבטלין שמחת יום טוב ועל כן אסרו להם הראשונים
Perhaps these items need guarding in eating, drinking and sleeping, like Carlsbad water, and that would eliminate the joy of Yom Tov, and therefore the early sages prohibited it.

20. R' Eliezer Waldenberg, Tzitz Eliezer 8:15:16

ונלמד מכללל ומפירושא של שני גאונים אלה על שני אופני היתר שיש מקום לדון להתיר לקיחת רפואה ביום טוב, (הא') עפ"י סברת
הבעל שפת אמת יש מקום לפרש דכל כוונת השו"ע, שמקור דינו הוא מהתוספתא, הוא להתיר בחוה"מ אפילו רפואה המבטלת שמחת יום
טוב... (הב') בדברי סברת הבעל אבני נזר נלמד במפורש ד"ל דהיכא שהרפואה מראה תועלתה מיד ובאותו יום עצמו, כלקיחת כדורים
להשקטת כאבי ראש וגוף אזי מותר זה לקחת גם ביו"ט

From the general statements and specific language of these two sages we may learn about two possible leniencies regarding taking medication on Yom Tov: 1) From the Sfat Emet there is room to explain that the Shulchan Aruch's intent, from the Tosefta, is to permit on chol hamoed a cure which eliminates the joy of Yom Tov... 2) And from the Avnei Nezer's words we may learn explicitly that where the cure is effective immediately, that day, like taking an analgesic to numb pains of the head or body, one may do this on Yom Tov...

21. Rav Yosef Shalom Elyashiv, cited in Nishmat Avraham Orach Chaim 496 (pg. 657)

ובזמן כתיבת קטע זה שאלתי את הגרי"ש אלישיב שליט"א אם מותר לחולה שיש לו מיחוש בעלמא לקחת כדורים ביו"ט ראשון. וענה לי:
רב גדול מאד בשם ר' אלעזר משה בסוף מסכת שבת פסק שמותר... ולכן אם הוא חולה שאין בו סכנה ודאי מותר לעשות מלאכה לצורך
רפואתו והי"ה לחולה עם מיחוש בעלמא, אם סובל מזה הרבה גם מותר.

When I wrote this paragraph I asked Rav Elyashiv whether someone with a mere ache could take pills on the first day of Yom Tov. He said: A very great rabbi named R' Elazar Moshe ruled, at the end of Shabbat, that it is permitted... Therefore, one who is not dangerously ill certainly may perform melachah for healing. The same is true for a patient with a mere ache, who suffers greatly from it.

22. Mishneh Berurah 532:5

ביו"ט אסור אפילו לשתות דבר שהוא משום רפואה גזירה אטו שחיקת סמנים [מ"א ופמ"ג]:
On Yom Tov one may not even drink something medicinal, lest he grind ingredients.

23. Mishneh Berurah 496:5

[מותר] לכוּחַל את העין - מיירי שחש בעינו קצת וכל גופו בריא ואינו מרגיש מיחוש בגופו מחמת העין, דבכגון זה בשבת ויו"ט אסור
לעשות שום רפואה ע"י עצמו אפילו בשינוי... והכא ביו"ט שני שרי לכתחלה ואפילו בלי שינוי
"One may treat the eye" – This is where one has a small ache in his eye, but his body is healthy and he does not feel physical pain as a result of the eye. In such a case, on Shabbat and Yom Tov a Jew may not perform any cure on his own, even in an unusual way... On the second day of Yom Tov one may do it *lechatchilah*, even in the usual way.